

V RADLJAH KNJIŽNICA IN KNJIGA DOSTOPNI TUDI INVALIDOM IN STAREJŠIM OBČANOM

V Knjižnici Radlje ob Dravi bomo v letu 2008 oblikovali nekatere oblike približevanja knjižnične dejavnosti ciljnim skupinam: invalidom in starejšim občanom. V občini, ki s pridobljenim certifikatom velja za »občino po meri invalidov« je zelo umestno, da se kot javno dostopna ustanova potrudimo našo dejavnost z nekaterimi prilagoditvami in spremembami približati tudi uporabnikom, katerim je zaradi telesnih oviranosti knjižnica nedostopna ali knjižnična ponudba neustrezna.

Pri tem projektu je nujno povezovanje z lokalnimi in drugimi društvi invalidov in upokojencev ter z ustanovami, ki s tema ciljnim skupinam sodelujejo tudi drugače. V letu 2008 smo se povezali z Medobčinskim društvom invalidov Drava. Sicer je naše sodelovanje potekalo priložnostno že prej, tokrat pa smo s predsednikom društva, ki zelo dobro razume potrebe in ovire invalidnih in starejših ljudi, zastavili nekatere konkretne cilje, dejavnosti in aktivnosti, s katerimi bomo uresničili projekt dostopnosti knjižnice.

Kot osnova za tovrstno dejavnost je poznavanje situacije, torej je najprej potrebno poznati ovire, ki jih bo potrebno premagati. Za dostop knjižnice so prva ovira za veliko invalidnih in starejših ljudi stopnice. V stavbi je dvigalo, ki pa ni namenjeno samostojni uporabi, pač pa je za prevoz oseb potrebno spremstvo usposobljene osebe. Ker je ta možnost, sploh način v javnosti manj znan, smo ugotovili, da je že naš prvi ukrep, seznaniti javnost z načinom dostopanja. Pred spodnjim vhodom v stavbo smo tako nalepili obvestilo, ki to informacijo prinaša. V sami knjižnici pa so knjižna stojala postavljena tako, da omogočajo dovolj širok prehod in gibanje med njimi, tudi za invalidski voziček ali drug pripomoček pri hoji. Sicer je vso gradivo v knjižnici prosto dostopno, tisto z višjih polic pa s pomočjo knjižničark. **Na nek način je tako rešen dostop do knjižnice, knjige, knjižničnega gradiva za vse gibalne ovirane, starejše, invalidne osebe.**

Drugačne rešitve smo iskali za ljudi, ki so slabovidni in slepi. Za njih je knjižnica kot taka skrajno nezanimiva in njena vsebina skoraj v celoti nedostopna. Pri tej skupini uporabnikov smo se osredotočili na vsebino naše ponudbe, ker predvidevamo, da bodo knjižnico obiskali v spremstvu, torej da bodo v knjižnico prišli brez naše pomoči. Vsebinsko, ki jo knjižnica ponuja, pa je potrebno ustrezno prilagoditi.

V lanskem letu smo kot donacijo Lions kluba Slovenj Gradec prejeli **računalnik z brailovo vrstico in programskimi prilagoditvami**, torej opremljen in prilagojen za slepega ali slabovidnega uporabnika. Računalnik je povezan do medmrežja – interneta in s to povezavo omogoča tako brskanje po podatkovnih bazah, kot tudi branje leposlovnih, strokovnih, poljudnih besedil, ki jih je v elektronski obliki že veliko tudi v slovenskem jeziku. Branje je na tem računalniku možno tako preko brailove vrstice za tiste, ki to veščino obvladajo, kot preko audio predvajanja, ki ga omogoča poseben program.

Vsi slepi in slabovidni ne uporabljajo računalnika. Za njih je potrebno ponudbo knjižnice drugače organizirati. Prvi korak, ki ga bomo storili, je **označitev gradiva z večjim tiskom**. To gradivo bo označeno s posebno nalepko, ki bo z jasnim vizualnim znakom označevala, da je tisk večji in razločnejši. Ker večina knjižnega gradiva, časopisi in revije pa sploh niso natisnjeni v posebej razločnem tisku, bomo slabovidnim ponudili za uporabo v knjižnici **povečevalne lupe**, ki bodo prebiranje gradiva znatno olajšale. Poleg tega bomo že v letošnjem letu in v prihodnjih letih **kupili več zvočnih knjig**. Tu smo seveda omejeni s sredstvi za knjižnično gradivo, s katerimi razpolagamo, po drugi strani pa ponudba slovenskih zvočnih knjig tudi ni zelo obširna.

Vse te aktivnosti pomenijo približevanje knjižnice slepim in slabovidnim, ob sodelovanju z njimi se bodo porodile nove ideje in načini, kako knjižnično ponudbo še bolj prilagoditi. Včasih lahko že z majhnimi spremembami dosežemo velik učinek.

Kot že rečeno, bomo potrebe invalidnih in starejših ljudi najlažje spoznali ob zavzetem sodelovanju obeh strani, zato bomo v sezoni 2008/2009 izvajali posebno obliko srečanj ob knjigah, preprosto imenovana **bralna srečanja**. Tudi ta ideja je nastala v pogovorih s predsednikom društva Drava, Kristijanom Helblom, v knjižnici pa smo jo dokončno oblikovali in predstavili na poletnem sestanku s predstavniki invalidnih društev našega območja. Sama ideja in koncept sta zaenkrat naletela na zelo dober odziv.

Bralna srečanja se bodo odvijala enkrat mesečno, vsak prvi ponedeljek od oktobra do maja. Potekala bodo v dopoldanskem času v prostorih društva invalidov na Mariborski cesti v Radljah. Predvideno trajanje srečanja je eno uro in pol. K sodelovanju na bralnih srečanjih so vabljeni upokojenci, invalidi, starejši občani, ne glede na to ali so člani društva upokojencev, oziroma invalidov. Pomembno je, da radi berejo ali da so nekoč radi brali, tudi če so sedaj to dejavnost nekoliko opustili; mogoče berejo le revije, časopise in bodo na bralnih srečanjih dobili pravo spodbudo da sežejo po priporočenih knjigah.

Na prvem srečanju bo sodelujoča knjižničarka predstavila potek srečanj in izbrane naslove knjig, ki bodo tematsko povezani. Sodelujoči se bodo odločili za izposajo določenega naslova, ki ga bodo potem do naslednjega srečanja prebrali. Na vsakem naslednjem srečanju se bodo udeleženci pogovarjali o prebranih knjigah, ki jih je knjižničarka predstavila prejšnjič, in na vsakem srečanju bodo predstavljeni ter udeležencem izposojeni novi naslovi knjig. Da bo izposoja možna, morajo biti udeleženci člani knjižnice. Članstvo v knjižnici bo za udeležence bralnih srečanj brezplačno. Udeleženci bodo tako v eni sezoni predelali 7 »paketov« knjig. Knjige posameznega paketa bodo tematsko povezane; po več udeležencev bo sicer prebralo isti naslov, ne pa vsi. Tako bodo tudi debate o prebranem pestrejšje, zagotavljale pa bodo tudi priporočila za posamezne naslove, ki se bodo na tak način prenašala naprej. V posameznem paketu bodo vključene tudi zvočne in elektronske knjige – za slepe ali slabovidne uporabnike. Bralna srečanja ene sezone se bodo zaključila v maju, ko bomo na srečanje povabili pisatelja ali pesnika. Odvisno od interesa udeležencev in od izkušenj, bomo z bralnimi srečanji nadaljevali tudi v naslednjih sezonah.

Kot rečeno, želimo z bralnimi srečanji obuditi branje tudi pri tistih, ki so to dejavnost opustili in pri tistih, ki bi brali, pa potrebujejo določeno spodbudo ali priporočilo, kaj sploh brati. Z vključitvijo knjig z večjim tiskom, zvočnic in elektronskih knjig, bomo omogočili sodelovanje tudi slepim in slabovidnim. Ker bomo knjige prinašali na srečanja v prostore društva upokojencev in invalidov, bo dostopnejše gibalno oviranim, ki se bodo tako mogoče tudi lažje odločili za obisk knjižnice. Na srečanju bomo v sodelovanju z društvom gluhih in naglušnih poskrbeli za tolmača, tako da bodo srečanja zanimiva tudi za tako ovirane udeležence. Skratka, bralna srečanja želimo pripraviti tako, da na njih ne bo ovir za udeležene: ne telesnih, zaradi katerih ne bi mogli sodelovati, niti drugih, zaradi katerih ne bi želeli sodelovati v pogovorih, izraziti svojih pogledov, mnenj in lastnih odzivov ob branju. Na naših bralnih srečanjih bomo tako razvijali bralno kulturo, se družili, izmenjevali mnenja, poglede in izkušnje, ...

V knjižnici verjamemo, da bomo z voljo in sodelovanjem, prilagajanjem in dopolnjevanjem oblikovali srečanja, na katerih resnično ne bo nobenih ovir. Vsem, ki bi se radi družili na tovrstnih srečanjih, naj bo to že povabilo na prvo bralno srečanje v ponedeljek, 6. oktobra ob 10. uri v prostorih društva invalidov in upokojencev v Radljah. Seveda pa naše vabilo velja vsem: povabljeni v knjižnico... po knjigo, drugo gradivo, informacije, na kulturne prireditve, ustvarjalne delavnice, pravljичne ure, ...

Avtor prispevka: Slavica Potnik
13. avgust 2008